

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Obsahová a časová limitace možné zvýšené trestněprávní ochrany osoby rozhodce

Je zapotřebí zdůraznit, že nezávislost soudce není jeho osobním privilegiem, nýbrž představuje určitý funkční princip justice, bez jehož zachovávání by nemohla plnit svůj společenský úkol. Zvýšená právní ochrana osoby soudce není jeho výsadou, ale je nezbytným předpokladem řádného výkonu jeho povolání.

Právě z toho důvodu je zvýšená právní ochrana soudci poskytována jen proti vlivům, jimž je nucen čelit v souvislosti s výkonem své rozhodovací pravomoci nebo pro tento výkon, tj. jen proti takovým útokům, jimž by nebyl vystaven, nebyl-li by soudcem. V ostatních případech je soudce naroveň postaven ostatním osobám, a to i pokud jde o jeho právní ochranu. Z hlediska trestní odpovědnosti je jedna věc políček uštědřený soudci rozezleným manželem ženy, s níž byl inzultovaný soudce přistižen při bujarých radovánkách, a zcela jiná věc (a z hlediska možných trestních sankcí podstatně „bolestivější“) je naprosto stejný políček, který však soudce obdrží např. proto, že útočníkovi zamítl jeho žalobu.

Vázanost zvýšené právní ochrany soudce jen na případy útoků, jimž čelí v souvislosti s výkonem své pravomoci nebo pro výkon své pravomoci, je osvědčeným a správným principem, jehož by bylo nutné se přidržet i v rámci případné úpravy trestní ochrany rozhodce.

Rozhodce by měl být zvýšeně chráněn jen proti útokům, směřujícím proti němu s cílem ovlivnit výkon jeho pravomoci nebo směřujícím proti němu pro výkon této pravomoci. Obsahový limit zvýšené trestní ochrany osoby rozhodce je tedy třeba stanovit především s ohledem na funkci a význam takové zvýšené ochrany, tj. podobně jako je tomu u soudce.

Pokud jde o časovou limitaci této ochrany, považuji za možné bližší vymezení jen ohledně počátku časového intervalu, během kterého by měl rozhodce požívat zvýšenou trestněprávní ochranu. Rozhodce se stává rozhodcem (tj. nabývá pravomoci rozhodovat spor) až okamžikem, kdy přijme funkci rozhodce, tj. okamžikem, kdy učiní tzv. receptum arbitrii podle § 5 ZRŘ. Tímto okamžikem na něho přechází pravomoc spočívající v oprávnění konkrétní spor rozhodnout a tímto okamžikem také počíná vykonávat veřejnou (tj. soudní) moc. Od tohoto okamžiku je tedy potencionálně terčem nátlaku v souvislosti s výkonem soudní moci, což právě zakládá důvod k jeho zvýšené právní ochraně. [\[1\]](#)

Konec časového intervalu, po který by měl rozhodce požívat zvýšené ochrany, není podle mého názoru dost dobře vymežitelný. Pravomoc rozhodce spočívající v oprávnění rozhodovat spor zaniká mj. okamžikem, kdy rozhodce vydá rozhodčí nález. Tím se jeho oprávnění vyčerpá a dále již soudní moc nevykonává. Společensky nebezpečným však není jen útok proti osobě, která soudní moc aktuálně vykonává, tj. která je v daném okamžiku oprávněna o předmětu sporu rozhodnout, ale také útok proti osobě, která takové rozhodnutí učinila kdykoliv v minulosti, pokud je důvodem útoku právě toto minulé rozhodnutí. Tím se eliminuje (nebo alespoň snižuje) riziko msty nebo vyřizování účtů s rozhodcem za jeho dřívější „nesprávné“ rozhodnutí. Tedy nejen útok směřující proti výkonu pravomoci, ale též útok směřující vůči určité osobě pro dřívější výkon její pravomoci je společensky nebezpečný.

Možné metody legislativního zakotvení zvýšené trestněprávní ochrany osoby rozhodce

Navzdory velkému společenskému významu činnosti rozhodce, resp. navzdory společenskému zájmu na ochraně osoby rozhodce před nekalými vlivy působícími na něho v souvislosti s výkonem pravomoci rozhodce, není dosud v TZ ani v jiném předpisu upravena zvláštní (tj. zvýšená) ochrana rozhodce. Takový stav nepokládám za správný právě s ohledem na význam společenského zájmu na „čistém“ výkonu arbitráže.

Pokud je mi známo, tak ani v návrhu nového kodexu trestního práva hmotného (sestaveného kolektivem pod vedením doc. JUDr. Šámala, PhD.) se s úpravou zvýšené trestněprávní ochrany osoby rozhodce v rámci hlavy X. cit. návrhu (trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných) nepočítá. Tento návrh zavádí namísto pojmu „veřejný činitel“ pojem „úřední osoba“, avšak rozhodce do této kategorie nepatří. Ani v jiných partiích návrhu nového TZ se mi nepodařilo najít žádné ustanovení, ze kterého by bylo možno vyvodit záměr legislativního týmu zakotvit zvýšenou trestněprávní ochranu osoby rozhodce.

Legislativní zakotvení zvýšené trestněprávní ochrany osoby rozhodce si lze zásadně představit v několika variantách :

- 1) změnou stávajícího ustanovení § 89 odst. 9 TZ (tj. přiznáním postavení veřejného činitele též rozhodci), tím by se na rozhodce vztahovala veškerá ustanovení poskytující zvýšenou ochranu veřejnému činiteli (ale také ustanovení zakotvující zpřísněnou odpovědnost veřejného činitele), - např. „Při výkonu oprávnění a pravomoci podle zvláštního právního předpisu je veřejným činitelem také fyzická osoba, která byla ustanovena rozhodcem.“ - přičemž v poznámce pod čarou by byl „zvláštní právní předpis“ konkretizován odkazem na ZRŘ.
- 2) doplněním jednotlivých ustanovení III. hlavy zvláštní části TZ, u kterých by byl legitimní požadavek na poskytnutí ochrany podle tohoto ustanovení též vzhledem k osobě rozhodce při výkonu jeho pravomoci - např. ustanovení § 155 TZ odstavec 1 písm. a) by znělo : „Kdo užije násilí v úmyslu působit na výkon pravomoci veřejného činitele nebo rozhodce...“. V tomto případě by byl odkaz na zvláštní předpis (ZRŘ) vymezující pravomoci rozhodce nadbytečný. I při stávajícím znění TZ je totiž nezbytné vždy vycházet z jednotlivých zvláštních právních předpisů (např. zákona o policii) při posuzování toho, zda se v konkrétním případě jednalo o výkon pravomoci veřejného činitele čili nic. Různé odkazy a poznámky pod čarou text zákona znepřehledňují (odstrašujícím příkladem v tomto směru je ObchZ - který např. obsahuje kuriozní ustanovení, které odkazuje samo na sebe (§ 64 odst. 2) - a některé daňové předpisy) a proto je třeba s nimi co nejvíce šetřit. Pokud má být trvání na zásadě „ignorantia legis neminem excusat“ spravedlivé, pak musíme dbát i na to, aby zákonodárce vyjadřoval své úmysly srozumitelným a přehledným způsobem.
- 3) zavedením nové „nominátní“ přitěžující okolnosti v § 34 TZ, která by vystihovala zvýšenou společenskou nebezpečnost skutků namířených proti řádnému výkonu pravomoci rozhodce.

Volba případné metody úpravy je samozřejmě zcela v rukou zákonodárce a může spočívat např. i ve vhodné kombinaci shora nastíněných metod.

K tomu je však třeba poznamenat následující :

Možnost uvedená sub 3 (tj. zavedení zvláštní přitěžující okolnosti spočívající v tom, že byl skutek spáchán proti rozhodci při výkonu nebo pro výkon jeho pravomoci) sama o sobě nepředstavuje dostatečné zintenzivnění trestního postihu. Vyjdeme-li z premisy, že řádný výkon soudní moci zasluhuje stejnou míru ochrany bez ohledu na to, zda soudní moc v konkrétním případě vykonává obecný soud nebo rozhodce, pak je nezbytné tuto skutečnost vyjádřit také adekvátní trestní sazbou, která by měla být zásadně stejná jak v případě, kdy pachatel útočí na řádný výkon soudní moci útokem na osobu soudce obecného soudu, tak i v případě, že útočí na osobu rozhodce. Pokud by se intenzifikace trestního postihu měla díť pouze zavedením zvláštní přitěžující okolnosti, zakládalo by to (ceteris paribus) důvod k uložení trestu ve vyšší výměře než v případě útoku proti osobě, která soudní moc coby rozhodce nevykonává, ale trest by mohl být uložen pouze v rámci zákonné trestní sazby stanovené pro „prostý“ útok, který nesměřuje k ovlivnění řádného výkonu soudní moci. Společenská nebezpečnost takového skutku by tím byla vystižena pouze nedostatečně.

Možnost uvedená sub 2 představuje dle mého názoru optimální řešení, které umožňuje vystihnout specifické potřeby trestní ochrany arbitráže a případně též zvýšené trestněprávní odpovědnosti rozhodců.

[1] je také možné, že na rozhodce „ve stádiu zrodu“, tj. na osobu, která byla rozhodcem jmenována, ale dosud neučinila receptum arbitrii, bude činěn různou formou nátlak, aby funkci rozhodce nepřijala. Protože však takové jednání směřuje vůči osobě, která ještě žádnou rozhodovací pravomocí nedisponuje, nepovažoval bych za vhodné poskytovat zvýšenou právní ochranu již v této „fázi zrodu“. Tím samozřejmě není dotčena možnost postihu za takový nátlak např. v rámci skutkové podstaty trestného činu vydírání.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmíněné upuštění od trestního stíhání: racionální odklon u právnických osob](#)
- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)